

Měsíční příloha „HLASU VOLYNĚ“ pro mládež.

Řídí Josef Foitík (Wilhelmówka, poczta Bludów.)

Vi. Brouček.

Co budeme dělat?

Léto minulo a podzim sýchravý blíží se k nám se všemi radostmi i strastmi. Pro rolníka je to doba pilného setí a příprav pro setbu jarní. Nastává doba výmlatu a uklízení obilí do sýpek — pokud je laskavý přítelíček žid nesklidil ihned z mlatu...

Doba podzimní není pro hospodáře úlevou, ale často třeba většího vypětí sil než ve zních, neboť od přípravných prací podzimních závisí úroda budoucího roku.

Naše mládež, pokud je stavu rolnického, vypomáhá v hospodářstvích, ať je to v polích, stodolách nebo domácnostech. Často bývá té práce na slabé síly až příliš a to se později projevuje různými deformacemi těla a často i nemocmi. „Všeho svou mírou“ — říkávali naši staří a je dobře tohoto přísloví dbát ve všem.

Kromě toho, zbývá však naší mládeži mnoho volného času, za dlouhých podzimních večerů a svátečních dnů. V obcích, kde založena je pro mládež nějaká organizace, tento čas bývá využíván k společnému zúšlechťení a různým produkcím. Pořádají se večerní kursy, členářské besedy a cvičí se zpěv, divadlo. Takový je stručný program práce našich organizací pro mládež.

Kde však těchto není — mládež odkázaná je sama na sebe a pak není divu, že zneužívá čas k různým špatnostem...

Mládež potřebuje zábavy, aby se po všech starostech a pracích osvěžila, nejen na těle, ale i na duchu. Nemá, aneb nezná-li jiného způsobu, krátí si volné chvíle často i mělkou zábavou a tak otravuje sobě duši a radost ze života... Proč dnes je tolik lidí nešťastných, nespokojených sebou? Jistě jen proto, že mládí své nedovedli aneb nemohli využít k vlastnímu prospěchu.

Dnešní svět požaduje více ucelenosti, ukázněnosti a vyspělosti než tomu bylo dříve. Dnešní člověk, ať je to obchodník, řemeslník, nebo zemědělec, musí znát nejen svůj stav, zaměstnání, ale musí umět a vědět tolik, aby svou inteligencí a vzděláním budil sympatii a úctu k svému povolání.

K zaručení vlastního úspěchu je třeba býti dobrým, vzdělaným, a příčinlivým. Třeba umět rozpoznat dobré od zlého, využít chvíle a ve všem dobrém vytrvat.

Dnešní hospodář, měl by znát chemické složení půdy, organickou činnost při různých pracích, vývoj bakteriální, zdravotnictví a mnoho jiných oborů, s nimiž má co dělat.

Podobně dnešní hospodyně měla by vědět jakých živin je zapotřebí k plnému zdraví a ener-

gii těch, jimž podává každodenní pokrm. Mnohá hospodyně ani neví, jaká odpovědnost spocívá na ní vařením, ukládáním pokrmu a t. p. Mnoho nemocí by se ani neobjevilo, kdyby žena hlavně venkovská měla odborné vzdělání a patřičnou průpravu.

Je tu mnoho práce mnoho příprav životních pro naši mládež!...

Během zimy měl by se uspořádat hospodářský a hospodyňský kurs pro naši mládež. Odborné síly k vedení by se snad daly získat z našeho středu. Byl by to krok ku předu v programu hospodářské školy, která snad opět usnula. Rovněž byl by užitečným opětný kurs pro cvičitele zpěvu a v organizaci „S. Č. M.“ pro funkcionáře odborů. Nastaly by zajisté starosti s hrazením spojených s tím výloh, ale při dobré vůli snad by se i toto dalo rozřešit.

Práce pro nás i naši mládež je tedy dost a ten volný čas v podzimu a zimě dal by se dobře využít pro společné dobro a povznesení úrovně našeho lidu.

Několik úvah k článku

„Lícha nezoraná“.

Navazující na úvodník p. redaktora J. Foitíka „Lícha nezoraná“, umístěném v 6 č. „Zornice“, v němž tento probírá otázku sepsání „Historie volyňských Čechů“, dovolil bych si učiniti tyto úvahy:

Pomůckami při této práci byly by zvláště brožury o volyňských Čechích dra Josefa Folprechta a dra Fr. Karasa. K tomu se může přidružit částečně „Památník ČMS.“ — ručenka, které možno použiti jako materiálu ke kapitole o osvětě volyňských Čechů. Z označených 3 brožur, největší cenu má kniha dra Folprechta, která se opírá na celé řadě starších pramenů o volyňských Čechích. Zvláště obšírně jest tam opsána emigrace Čechů z býv. Rakouska na Volyň, náboženské třenice našich předků a v mnohých místech se dotkl autor i historie přistěhovalců.

Úplně souhlasím s návrhem p. redaktora, aby se utvořil zvláštní redakční kružek. Tento systém práce se u nás znamenitě osvědčil. Takovým způsobem byla zredagována ročenka ČMS, též způsob byl praktikován i při sestavování volyňského kalendáře.

Získejte odběratele „Hlasu Volyně“ a naši společnost tím přibude uvědomělý Čech.

K pěkným stránkám činnosti Ústředí ČMŠ. se druží nová: vydávání nákladem Matice českých brožur a kalendářů Tento počátek v onom odboru nutno s povděkem kvitovati a přáti si, aby při pochopení a podpoření se strany naši veřejnosti se v onom směru pokračovalo.

Chceme-li skutečně přikročiti k práci, nutno co nejdříve utvořiti redakční kroužek o nejbližší schůzi Ústředí, svěřiti mu onu práci a pomoci při ní. Finansování této důležité knihy a schůzky redakčního kroužku budíž svěřeno k provedení Ústředně ČMŠ.

Věřím, že „Naše dějiny“ mohly by býti vydány ku konci 1937 roku a s jejich vydáním nebylo by tolik starosti, jako jich bylo při vydávání volyňského kalendáře. Tisknutí mohlo by se provésti v naší volyňské tiskárně; — tím by, se ušetřilo na čase, což jest velice důležité a padá určitě na váhu.

Přítel.

Pozn. red. Vážený autor tohoto článku mi snad promine, když z redaktorského zlovyku si dovolím k článku některé poznámky.

Předně mne tento projev velice potěšil, neboť jsem již myslel, že můj článek „Lícha nezoraná“ nenaide ohlasu, a že myšlenku budu muset buď pohřbit anebo celou věc vzít na vlastní bedra a sestavovat „Dějiny“ sám. Jak však nyní vidím, článek nachází ohlas a bohda, že dílo uskutečneme. Proto chci podati ještě některé podrobnosti mého plánu.

Já totiž nemyslím sestaviti pouze dějiny emigrace a života naší menšiny, nýbrž myslím sáhnutí hlouběji do dějin Volyně, a sice, pokud bude po ruce látky, až do dob praehistorie. Zmíniti se o životě dávno vymřelých kmenů našeho kraje, a že zde takový život byl, nasvědčují nálezy a vykopávky v zemi. Pak vzpomenouti historie volyňských hradů (Ostrog, Luck a j.), nájezdy Mongolů, a jiné a jiné zajímavé věci. Že to bude mít svůj význam o tom netřeba pochybovat, neboť může to být dosti pravděpodobné, že pro mno-

Henry Williamson.

Boj se sítí.

(Úryvek z románu „Nesmrtelný losos“, v němž anglický spisovatel vypsál životní koloběh chlupského lososa Salara).

Byl první den dubna a v ústí i dalších místech Dvou řek, kam zasahovala slaná voda, se chystaly nyní už povolené sítě zahájit první oficiální zátahy. Od nynějška až do konce srpna bude průchod lososů a mořských pstruhů do rodných řek zahrazen v úzkém řečišti a na mělčinách třiceti šesti sítěmi, z nichž každá má délku osmdesáti sáhů. Dvě hodiny před koncem odlivu za stojaté vody a dvě hodiny potom, ve dne i v noci, s jedinou výjimkou doby od sobotního poledne do pondělního poledne, jedna nebo druhá z těch třiceti šesti sítí jim hrozila obklíčením.

Tuleň Jarrk lovil v ústí Dvou řek už déle než dvanáct let. Pravá doba jeho lovení začínala se sezonou sítí. Znal hlasy mnoha z těch rybářů. Často na něho hulákali. Na jednom člunu byla puška a Jarrk znal tento člun, pamatuje si postavu, která běžela ke člunu vždycky než uslyšel ránu a žblunknutí kulky do vody, která někdy také letěla nad ním ve vzduchu a pištěla jako nějaký zvláštní pták.

Pušku věnoval úřadu jeden nakloněný sporto-

hého krajana to bude první kniha, která mu bude vyprávět o těch věcech. Při sestavování části, které budou vyprávět už o nás, nesmíme se spokojit pouze daty, a suchopárnou úpravou článků, nýbrž musíme hledět, aby kniha se četla jako napínavý román.

Teď o tom redakčním kroužku. Jak se tento osvědčil při „Ročence ČMŠ.“ nevím, ale musím doznat — snad je to náhled pouze můj — že při kalendáři se příliš neosvědčil. Bylo by dobře, kdyby redakční kroužek měl vždy svého redaktora, který by rozdělával práci, určoval, co se do publikace musí sehnat a který by také celý materiál redakčním kroužkem přichystaný ztmelil v harmonický celek a při tom event. mezery sám vypínil. Při redagování kalendáře to musí být skoro takové, jako při dělání velikých novin: látku opatřuje a shání redakční sbor, ale redaktor dělá z ní noviny.

Já v této věci chci jíti dále a navrhuji k diskusi, zda by nebylo zahodno při Ústředí ČMŠ. utvořiti literární sekci. Utvořil by se jakýsi volný spolek schopných k psaní lidí, ten by měl při Ústředí svého šikovného zástupce (řekněme jednatele, nebo redaktora), celek by podléhal vedení Hlavní spr vy Matice. Spolek by měl za účel uspořádání různých publikací k tisku, starati se o uveřejňování článků v různých časopisech. Rovněž jeho starostí by bylo vyjednávati vydávání při náležitém honorování knih v ČSR., objednávání a půjčování svým členům pomůcek a odborných časopisů literárních. Vůbec pole působnosti by bylo náramně široké a vděčné. Doufám, že také tento můj návrh najde ohlas v řadě našich literátů. Kdo by se o věc více zajímal, nechtě mi dopíše a snad než se dáme do Dějin, utvoř me literární sekci. Co se týče tisknutí našich Dějin, rozhodně bych radil tisknout u nás. Připouštím, že s obrázky by byly jisté potíže ale věc by se dala řešit takto; v některé schopné k tomu tiskárně polské natisknout obrázky a do Dějin vložit jako obrázkovou přílohu. Jen chť a půjde to!

J. Foitík.

vec a úřad ji dal jednomu loďaři, který tvrdil, že je zkušeným střelcem. Když byla tři roky v blízkosti slané vody, žiábkování její hlavně, bylo-li náhodou podrobena důkladnější prohlídce, se podobalo železničnímu tunelu, prorazenému sopečnou skalou. Když už vypálil na tuleň přes sto kulek, říkával ten střelec, že ta potvora se vždy potopí při záblesku. Ve skutečnosti Jarrk, který byl postrašen prvními několika ranami do vody a někdy i odrazy, se už dávno přestal ponořovat před něčím, co mu vůbec nebylo nebezpečné.

Tuleň si zvykl čekat na zátahy sítí a pak plavat pod dolní lano, zatížené olovem, a pohybovat se pod sítí, až spatřil nějakou rybu. Zůstal pak na dně až oblouk sítí se zkrátil a ryba se zmatečně potácela v malém prostoru: pak vyrazil vzhůru a popadl ji, obyčejně když chtěla nazpět mezi sítí a jím samotným. „Von je na ryby, jako dobrej křesťan,“ a „von chytá lososy pro zábavu,“ a „v on dovede chromně chytat ryby,“ říkali rybáři. Chytiv svou rybu, nadzdvihl tuleň síť a plaval pryč; vynořil se pak asi sto yardů od pobřeží a snědl ji, leže ve vodě.

Jarrk takto chodil od sítě k síti. Nikdy nevstoupil do sítě, dokud oba konce horního lana nebyly vytaženy na pobřeží. Po prve tam vstoupil hned, jak rybáři byli na pobřeží, a pak mu ryby, zmatečně pobíhající v hrůze kolem temnohnědé sí-

O nás — pro nás.

Co je vlastenectví?

Cit vlastenecký jest zcela přirozený; může býti uměle zesílen, může býti zapřen, ale ne potlačen. Zárodkem k vlastenectví je láska k rodnému místu, k rodné obci, k rodnému kraji. Člověk, který ví, že jeho rodiště je třeba nejchudším a nejubožejším místem na zeměkouli, neubrání se zvláštnímu pocitu, který ho ovládne, když po letech je spatří. Vlastenectví proudí z citu úplně lidského, který nemá v sobě nepřátelství.

Nenávist k cizině nemůže býti zvána vlastenectvím. Utiskování lidí jiné národnosti, pocházejících z jiné země, není skutkem vlasteneckým, nýbrž nelidským; je hřichem proti lidskosti i proti vlastenectví. Též láska k mateřské řeči má tytéž prvky jako vlastenectví, přirozenou náchylnost k mládí, k rodičům, přátelům a vzpomínka na ně.

Je dokázáno, že v nemoci, v tísní, nebo ve chvílích citového vzrušení i t. zv. odrodilci mluví svou mateřskou řečí. Hnutí bezvlastenecké mohlo povstati jen v zaprášených, začouzených a fádnicích ulicích černých měst, kde v temných bytech nebylo dostatek hmotného základu k procítění lásky k rodné zemi.

(Nový Lid.)

Hlídká SČM.

Propagujme!

V předchozích dvou číslech Zornice jsem uveřejnil krátké zprávy o činnosti některých kol SČM., ostatní kola jsem prosil, aby o sobě konečně také něco k tisku podala. Proč jsem doposud nic neobdržel, nemohu pochopit. že ve vzpomenuých v 8. č. „Z.“ osadách jakási kola mládeže snad existují, o tom jsem zpraven. Proč ale o sobě nic nehlásí na veřejnost jest hádankou.

Tento stav je děle nemožný! Ještě jednou vyzývám Odbory, které o sobě do Zornice zprávy

tě, utekly blízko ke břehu, kde lano se jen dotýkal povrchu vody. Jarrk, inteligentní a chápavý — s dokonalou přemýšlivostí, vyvinutou a rozšířovanou v každé generaci po předcích, tvorech pozemských, kteří se pustili do vody, kde měli málo přirozených nepřátel, — se takto rychle naučil čekat, až síť byla uzavřena, než se pustil pod ni.

Tuleň přicházel do ústí i pro jiné věci než pro toto lovení lososů. Někdy v noci ležel na kamenitěm jazyku, vybihajícím do řeky, a naslouchal zpěvu a orchestrionu, jejichž zvuky sem z dálky jasně doléhaly přes Hlubinu, když byla klidná voda a nevál vítr. Jednou byl pozorován, jak pluje k malému člunku, na němž přenosný gramofon hrál desku s taneční hudbou. Přiblížil se až na dvacet yardů, zatím co stříbrné fosforeskované si pohrávalo v mírné tříšti vln za zakotveným člunkem.

Přilivu přibývalo, prvního přílivu v sezoně.

Na hřebeni Otesku několik ročních racků, kteří se nepářili, odlamovalo škeble z modrých chumáčů, vzlétalo s nimi a pouštělo je na zemi, aby se rozbily o skálu. Dvě posádky člunů vyčkávaly a odpočívaly pod čarou přílivu, třetí veslovala s proudem, rozprostírajíc za sebou černou síť.

Bóje na Hlubině žbluňkala a válela se na vodě, veliká rezavě červená značka se zmítala na jejím řetězu. Zazněl výkřik, neboť člověk u lana na

nepodaly, aby tak učinily ihned!

Nejde přece o to, že snad se chceme něčím chlubit. Jde o to, abychom myšlenku sdružování mládeže více propagovali, aby i ostatní mládež, dosud nesdružená, pochopila myšlenku organizace a chtěla také s námi pracovat. Musíme ukázat veřejnosti na tu naši práci, jakou konáme. Nejsou to ovšem ještě žádné skoky, nýbrž jen malé krůčky děcka učícího se chodit. Víme však, že i ten nejslavnější běžec musel svoji chůzi začít malými dětskými krůčky.

Víme o tom, že se ledaskde na SČM. hledí se strany staršího obyvatelstva trochu nedůvěřivě, ano snad i nepřátelsky. Ale my na to nesmíme dbát. To nás srážet nesmí. My chceme pracovat pro svoji budoucnost, chceme se učit životu a tou školou nás učící je naše SČM! Musí nás být hodně a musíme být svorní, abychom byli silní a musíme se navzájem znát, radit si a se poučovat.

Vrcholem naší činnosti musí být sjezd Odborů SČM! Radím raději méně sjezdů ale pořádných. Čas, kdy se má sjezd pořádati, musí být určen alespoň na 3—4 měsíce předem. Rovněž vpracovaný program, rozdělený úkoly mezi Odbory. A pak se musí hodně propagovat. „Verbovat“ na sjezd kde koho. Ukázat přátelům i nedůvěřivcům, co SČM. dovede!

A dokáže hodně; v to jako iniciátor založení SČM. věřím ak tomu chci pracovat a vlat k práci i ostatní. Jsme mládí a mládí mi'u'e pohyb, ruch, život, vždy nové a nové etapy dobývat. Musí se však ruka k ruce „vinout“ a pak se dílo podaří!

J. Foitík.

Jazykový koutek.

(Píše J. Foitík.)

(Pokračování.)

Dnes si pomluvíme ještě něco o skloňování jmén, ale v čísle množném. Budeme skloňovati ha-

pobřeží uviděl, jak ryba zpěníla vodu v polokruhu korků. Vesla se zabořila, jak se dva lidé napřímili, a jejich nohy v gumových botách se opřely o příčky člunu. Jiná hřbetní ploutev prořízla vodu. Příboj bral člun, bíle natřený nad linii ponoru a nadehtovaný vespod, s číslem úředního povolení, napsaným na přidi, šikmo ve směru k břehu. Železná patka zaskřípala, posádka vyskočila, první člověk vyhodil kotvu a druhý spěchal pomoci tomu u lana. Dvě dvojice začaly pomalu napínat lana, která se téměř nechtěla hnout.

Loďař pravil: „To je sedmiletý nadělení.“ Každý sedmý rok bylo množství jarních ryb. Celá tisíciletí to bylo známo v té vsi v ústí. Před časem, je tomu asi sto let nebo tak nějak, hydrografové mluvili o nějakém devítiletém cyklu, kdy proudy oceánu se obracejí k pobřeží. Devět let, říkali vědci; sedm, říkali rybáři. Je to sedmá vlna, která utopí člověka, říkali staří, zkušeni námořníci; a je to sedmý syn sedmého syna, který má moc prikouzlit lososy ke břehu, a zachová si tu moc, pokud sám nikdy nezabije rybu, říkaly stařeny.

Rybáři táhli vytrvale. Příboj vzdul síť. Voda zmítala sklánějící se bójí na Hlubině. Člun, který několik minut předtím byl dole na jižním konci, spěl rychle nahoru tiše vesloval přes linii korků. Loďař na zádi držel významně pušku přes kolena.

Po desíti minutách dvojí části sítě po dvaceti

di a sudy.

1. pád	hadí (— ové)	—	sudy, (ové)
2. “	hadů, — (ův)	—	sudů, (— ův)
3. “	hadům	—	sudům
4. “	hady	—	sudy
5. “	hadí! (— ové!)	—	sudy! (— ové)
6. “	haděch	—	suděch
7. “	hady	—	sudy

Podobně se skloňují všechna podstatná jména, která se končí v 1. pádě j. č. souhláskou tvrdou nebo obojetnou a mají v 2. pádě jedn. čís. příponu a nebo u. Říkáme tomu pak, že se skloňují dle vzoru had — sud. Při tomto skloňování vidíme, že se často přípony mění, hlavně i a y se střídá. Zapamatujeme-li si v kterých pádech (po jaké otázkě) se píše i a kdy y, nebudeme tak často při psaní tato dvě písmenka plést. Zkuste skloňovat podstatná jména npř. dub a pstruh a to v č. jednotném i množném!

(Pokračování.)

ROZMANITOSTI.

První lokomotiva bez strojevůdce.

Technikové a vynálezci zaměstnávají se již dlouhou dobu problémem automatické lokomotivy na železnicích. Pokusy, které byly dosud provedeny s bezdrátovým řízením parního stroje na kolejích, nepřekročily rámec zajímavých, ale prakticky celkem nezužitkovatelných pokusů. Až nyní sestrojil japonský inženýr lokomotivu, která se dá bezvadně ovládat bezdrátovou cestou. Již první pokusy dokázaly, že tentokrát jde o vynález, který má praktickou cenu. Jde samozřejmě o elektrickou lokomotivu která je ovládána pomocí složitěho systému bezdrátovou cestou z ústřední železniční stanice. S novou lokomotivou byly provedeny již četné pokusy a plně se zdařily. Nejzajímavější na konstrukci je skutečnost, že lokomotiva může, díky bezdrátovému zařízení, hlásit ústřední stanici každou chvíli postavení signalizačního zařízení na trati. Je-li některé návěstí na trati postaveno na „Stůj!“, pak to hlásí lokomotiva ústřední stanici

pěti sázích, zvané ramena, byly vytaženy. Zbývala ještě část třiceti sáhů, střed, které se říkalo břicho. Břicho bylo hlubší než ramena a jeho oko bylo menší. Uvnitř břicha se hýbaly ryby — voda byla zpěněna, jak se to v ní zmítalo. „To je to sedmiletý nadělení,“ řekl loďař. Siť šla snáze. Mokrě černé záhyby padaly na boty čtyř mužů. Malí zelení krabi viseli na síti, hrozíce svými nepatrnými klepítky; padali a na ně další, při čemž první vrstva se bránila novým vrstvám na ni padajícím. Lidé viděli tmavohnědý lesklý hřbet zdvihat se a točit pod síti. Loďař zaklel. Voda se vzdušila a pak odvířila s proudem. Zbytek sítě šel rychleji a snáze. Napjatě jej pozorovali, stojíce u sebe lidé u dolního lana na kolenou. Pohyb vody, tah, vír. „Zpět, hoši! Pozor na síť!“ Nikdy neviděli tolik ryb na jediný záťah. Voda v síti žbluňkala a svítila bublinami.

Jedna po druhé byly ryby vytaženy za ocas, přidrženy u sítě a uhozeny po hlavě dubovým kolíkem, přineseným z člunu. Loďař sám by byl nikdy nezabil rybu vlastníma rukama. Byl sedmým synem. Pociťoval tichou pýchu. Na konec přece jen byl odměněn. Šel sám na malou procházku. Dvacet a tři ryby na jeden záťah! To byl rekord na Dvou řekách.

(Dokončení.)

a ta pak může včas stroj zastavit. Když se pak trať uvolní, pak se lokomotiva opět bezdrátovou cestou uvede v pohyb. Japonští železničářští odborníci soudí jednomyslně, že jde o vynález, který bude mít velkou praktickou cenu a který provede v železniční službě skutečnou revoluci.

Největší rychlost pohybu

byla zjištěna na observatoři (hvězdárně) v Mount Wilsonu v Kalifornii. Hvězdáři pozorovali pohyb zářící mlhoviny (hmoty ve stavu plynu, z ní se později tvoří planety jako země). Podle zkoumání jedna mlhovina, pohybující se v oblasti souhvězdí Vodnáře a Ryb, pohybovala se rychlostí kolem 128 milionů kilometrů za hodinu, čili přibližně 35000 kilometrů za vteřinu. Jak směšně nepatrná je proti tomu rychlost naší země, jež činí kolem 33 km za vteřinu, jak hlemýžďi jsou proti této rychlosti naše nejrychlejší parníky, vlaky, vzducholodi a dokonce i vystřelené projektily.

Fotograficky zjištěná vypuklost země.

Americký vojenský letec Stephens vyletěl do výše 7.000 m, kde s pomocí fotografických desek, citlivých vůči infračerveným paprskům, provedl snímek zemského povrchu. Ač šlo o plochu měřící 350 čtver. km, zachytily desky všechny podrobnosti. Fotografie kromě toho umožňují zjistiti vypuklost povrchu Země. Takový přímý důkaz toho, že naše Země je kulatá, se podařilo opatřiti po prvé. Fotografické desky, reagující na infračervené paprsky, našemu oku unikající, začaly se vyráběti před dvěma roky. S jejich pomocí je možno fotografovati skrze hustou mlhu, zjišťovat různé podrobnosti na veliké vzdálenosti, jichž nelze spatřiti ani dobrým dalekohledem atd.

Kolik lidí užívá země?

Od roku 1800 se počet obyvatelů země více nežli ztrojnásobil. Podle odhadu zalidňovalo tehdy naši zeměkouli asi šest set milionů duší. Naproti tomu dnes se čítá dvě miliardy obyvatelů zeměkoule. Učenci se pokusili vypočísti, kolik lidí vůbec by stačila naše země uživiti. Nejopatrnější počtáři udávají tuto maximální hranici pěti miliardami lidí. Optimisté však mní, že ani deset miliard lidí na zemi nebylo by ještě příliš mnoho. Kdyby bylo možno obdělávati všechnu zemědělskou půdu na zemi tak intenzivně, jak to činí zahradníci v parních a skleníkových, pak by umožňovala půda země život ještě daleko většímu počtu lidí.

Rez sní ročně 3 miliardy dolarů.

Ústav pro zkoumání kovů ve Washingtonu vypracoval statistiku o škodách způsobených rezem. Tato statistika hlásí, že ročně je na světě zničeno rezem železa a železných konstrukcí v ceně 3 miliard dolarů. Tento obnos by mohl býti lidstvu ušetřen, kdyby se užívalo prostředků ochranných proti rezu, nebo bylo používáno kovových směsí nerezavějících.

Úžasné rozmnožování ohnice.

Jediná rostlina ohnice vytvoří v roce 1 a půl milionu semen. Kdyby z každého vyrostla nová rostlina a dala stejný počet semen, bylo by jich v příštím roce 2250 miliard. Velká většina jich ovšem nevzejde.